

KVTES ja perhevapaauudistus
Anne Kiiski, neuvottelupäällikkö

Kuntamarkkinat 15.9.2022

Lainsäädännössä ja KVTES:ssä toteutetusta perheapaaudistuksesta

- Lainsäädännössä on toteutettu laaja perhevapaaudistus, jonka johdosta mm. sairausvakuutuslakia, työsopimuslakia, lakia kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta sekä vuosilomalakia on muutettu.
- Lakimuutokset astuvat voimaan 1.8.2022.
- Perhevapaaudistuksen yhteydessä perhevapaita koskeva lainsäädäntö ja terminologia muuttuvat.
  - Äitiysvapaata ja isyysvapaata ei jatkossa enää ole. Näiden tilalle tulevat raskausvapaa ja vanhempainvapaa.
- Perhevapaaudistus on toteutettu KVTES-sopimuksessa siten, että
  - työntekijöihin/viranhaltijoihin, joihin **ei sovelleta uutta lainsäädäntöä**, sovelletaan KVTES-sopimuksen **eri luvuissa olevia ns. vanhoja perhevapaita koskevia määräyksiä**. Myös näihin määräyksiin on tehty joitakin muutoksia.
  - työntekijöihin/viranhaltijoihin, joihin **sovelletaan 1.8.2022 voimaan tulevaan lainsäädäntöä**, sovelletaan ns. uusia perhevapaita koskevia määräyksiä, jotka kaikki on **koottu KVTES:n allekirjoituspöytäkirjan liitteeseen**.
- **Muut kunta-alan sopimukset.**

Uusien perhevapaamääräysten soveltaminen 2/2

- Palkallisia perhevapaita haettaessa on **tarkistettava, tulevatko sovellettavaksi vanhat vain uudet perhevapaamääräykset**.
  - Jos sovellettavaksi tulevat **aiempaan** perhevapaalainsäädäntöön perustuvat perhevapaamääräykset, viranhaltija/työntekijä hakee **palkallista äitiys- tai isyysvapaata tai palkatonta vanhempainvapaata**.
  - Jos sovellettavaksi tulevat **uuteen** perhevapaalainsäädäntöön perustuvat perhevapaamääräykset, työntekijä/viranhaltija hakee **palkallista raskausvapaata ja/tai vanhempainvapaata, josta osa on KVTES:n edellytysten täyttyessä palkallista**.
- Allekirjoituspöytäkirjan liitteen kirjauksia sovelletaan,
  - jos lapsen laskettu synnytysaika on 4.9.2022 tai sen jälkeen,
  - tai jos adoptiolapsen hoitoonottopäivä on 31.7.2022 tai sen jälkeen.

Uusien perhevapaamääräysten soveltaminen 1/2

- Työntekijöihin/viranhaltijoihin, joihin ei sovelleta uutta lainsäädäntöä, sovelletaan KVTES- sopimuksen eri luvuissa olevia ns. vanhoja perhevapaita määräyksiä.
  - *HUOM! KVTES:n luvuissa oleviin määräyksiin on joiltakin osin tullut sopimusratkaisussa muutoksia*
- Ns. vanhoja sopimusmääräyksiä sovelletaan, jos
  - lapsen laskettu synnytysaika on **ennen 4.9.2022** tai
  - adoptiolapsen hoitoonottopäivä **on ennen 31.7.2022** tai
  - **jos lapsi syntyy ja oikeus vanhempainpäivärahaan alkaa ennen 1.8.2022**
    - *Ks. Esim. SVL 9:2.1: oikeus äitiysrahaan alkaa raskauden päättymistä seuraavana arkipäivänä*
- Soveltamisen ajankohta on yhdenmukainen sairausvakuutuslakiin sisältyvän siirtymämääräyksen kanssa.

Muutoksia on tehty useisiin sopimuskohtiin

- Kunta-alan yleinen virka- ja työehtosopimus, Yleiskirje 5/2022
- Yleiskirjeen Liite 4 Perhevapaauudistuksen toteuttaminen KVTES-sopimuksessa.
- Perhevapaauudistuksen johdosta on muutettu V luvun määräyksiä merkittävästi ja lisäksi myös seuraavia määräyksiä:
  - I luku 4 § 1 momentti
  - II luku 13 § 2 momentti
  - IV 4 § 3 kohta
  - IV luku 7 § 5 momentti ja soveltamisohje
  - IV luku 14 § 2 momentti
  - IV luku 16 § 4 momentti
  - IV luku 22 § 3 momentti
  - VIII luku 5 § 3 momentti soveltamisohje
  - liite 5 4 § soveltamisohje
  - liite 12 11 § soveltamisohje

- Työntekijöihin/viranhaltijoihin, joihin sovelletaan uutta 1.8.2022 voimaan tulevaan lainsäädäntöä, sovelletaan ns. uusia perhevapaita koskevia määräyksiä, jotka kaikki on koottu allekirjoituspöytäkirjan liitteeseen.
  - Kussakin KVTES:n luvussa ns. vanhan määräyksen kohdalle on tehty **merkintä ***), jossa muistutetaan uusien määräysten voimaantuloajankohdasta ja ohjataan katsomaan **soveltuva määräys allekirjoituspöytäkirjan liitteestä**.
- KVTES:n uusia perhevapaita koskevia määräyksiä sovelletaan, jos
  - Lapsen laskettu synnytysaika on **4.9.2022 tai sen jälkeen**, tai
  - jos adoptiolapsen hoitoonottopäivä on **31.7.2022 tai sen jälkeen, tai**
  - lapsi syntyy ja oikeus vanhempainpäivärahaan alkaa 1.8.2022 tai sen jälkeen
  - ***lapsi syntyy ja oikeus vanhempainpäivärahaan alkaa 1.8.2022 tai sen jälkeen***

KVTES V luku 7 § Raskausvapaa (uudet määräykset)

1 mom. Raskaana olevalla viranhaltijalla/työntekijällä, jolla on **sairausvakuutuslain 9 luvun 1 §:n** (viittausmääräys) mukainen **oikeus raskausrahaan** on oikeus saada varsinainen palkkansa **ajanjaksolta, johon sisältyy raskausvapaan 40 arkipäivää** seuraavin edellytyksin:

1. Viranhaltija/työntekijä on ollut ao. kunnan/kuntayhtymän palvelussuhteessa välittömästi ennen raskausvapaan alkamista vähintään kaksi kuukautta ja
2. raskausvapaata on haettu viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan aiottua alkamista ja
3. työnantajalle esitetään lääkärin tai terveyskeskuksen antama sairausvakuutuslaissa tarkoitettu todistus raskauden kestosta ja lasketusta synnytysajasta ja
4. **raskausvapaa on palkallista vain, jos työnantaja saa raskausrahan, johon viranhaltija/työntekijä on sairausvakuutuslain nojalla oikeutettu.**

KVTES V luku 7 § Raskausvapaa (uudet määräykset)

- ***1 mom. soveltamisohje***
  - Kaikkien neljän edellytyksen on täytyttävä, jotta vapaa on palkallista.
  - Palvelussuhteen päättyessä päättyy aina myös oikeus raskausvapaan palkkaetuihin.
  - Jos työnantaja on maksanut vapaan ajalta palkkaa, mutta kohdan 4 ehto ei toteudu, työnantaja perii maksamansa palkan takaisin.
- ***2 mom.***
  - Raskausvapaan palkkaan sovelletaan 2 §:n 5 momentin määräyksiä.
- ***2 mom. soveltamisohje***
  - Työnantajan oikeudesta sairausvakuutuslain mukaiseen raskaus- ja vanhempainrahaan on määräys 4 §:ssä.

KVTES V luku 8 § Vanhempainvapaa (uudet määräykset)

1 mom. Viranhaltijalla/työntekijällä, jolla on **sairausvakuutuslain 9 luvun 5 §:n** (viittaussmääräys) mukaisesti **oikeus vanhempainrahaan**, on oikeus saada varsinainen palkkansa **ajanjaksolta, johon sisältyy vanhempainvapaan 32 ensimmäistä arkipäivää** seuraavin edellytyksin:

1. Viranhaltija/työntekijä on ollut ao. kunnan/kuntayhtymän **palveluksessa** välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista **vähintään kaksi kuukautta** ja
2. vanhempainvapaata on haettu viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan aiottua alkamista. Jos haetun vanhempainvapaan kesto on enintään 12 arkipäivää, edellytyksenä palkalliselle vanhempainvapaalle on, että sitä haetaan vähintään kuukautta ennen vapaan aiottua alkamista. **Adoptiolapsen hoidon vuoksi pidettävästä vapaasta ilmoitettaessa on, jos mahdollista, noudatettava edellä säädettyä ilmoitusaikaa ja**
3. työnantajalle esitetään lääkärin tai terveydenhoitajan todistus lapsen syntymästä tai todistus adoption pätevydestä ja
4. **vanhempainvapaa on palkallista vain, jos työnantaja saa vanhempainrahan, johon viranhaltija/työntekijä on sairausvakuutuslain nojalla oikeutettu.**

Sairausvakuutuslaki 9 luku 5 § (uusi lainsäädäntö/uudet määräykset)

- *Sairausvakuutuslain 9 luvun 5 §:n* mukaan oikeus vanhempainrahaan on
  - lapsen **vanhemmalla, joka on lapsen huoltaja**
  - enintään neljän kuukauden ajan lapsen syntymästä lukien **vakuutetulla, joka on tunnustanut vanhemmuuden** äitiyslain (253/2018) tai isyyslain (11/2015) mukaisesti
  - **vakuutetulla, joka adoptoi muun kuin aviopuolionsa lapsen**, jos hän on ottanut lapsen hoitoonsa adoptiotarkoituksessa ja hänelle on myönnetty adoptiolupa niissä tilanteissa, joissa lupa adoptiolain (22/2012) mukaan edellytetään
  - Jos lapsen vanhempainrahaan oikeutetut vanhemmat tai toinen vanhemmista kuolee, **lapsen hoidosta vastaavalla vakuutetulla** on oikeus käyttämättä oleviin vanhempainrahapäiviin

KVTES V luku 8 § Vanhempainvapaa (uudet määräykset), 1 mom.

1 mom. soveltamisohje

- Kaikkien neljän edellytyksen on täytyttävä, jotta vapaa on palkallista.
- Palvelussuhteen päättyessä päättyy aina myös oikeus vanhempainvapaan palkkaetuihin.
- Vanhempainvapaan 32 ensimmäisellä arkipäivällä tarkoitetaan sairausvakuutuslain mukaisen vanhempainrahakauden 32 ensimmäistä arkipäivää.
- Jos työnantaja on maksanut vapaan ajalta palkkaa, mutta kohdan 4 ehto ei toteudu, työnantaja perii maksamansa palkan takaisin.

KVTES V luku 8 § Vanhempainvapaa (uudet määräykset) , 2. mom.

- **2 mom.**
  - Vanhempainvapaan palkkaan sovelletaan 2 § 5 momentin määräyksiä.
- **2 mom. soveltamisohje**
  - Työnantajan oikeudesta sairausvakuutuslain mukaiseen vanhempainrahaan on määräys 4 §:ssä.

KVTES V luku 8 § Vanhempainvapaa (uudet määräykset), 3. mom.

3 mom.

Vanhempainvapaa on palkallinen vain siltä osin kuin työntekijä/viranhaltija pitää palkallisen vanhempainvapaan yhtäjaksoisesti.

Viranhaltijalla/työntekijällä, joka pitää 7 §:n mukaisen palkallisen raskausvapaan, on oikeus 8 §:n mukaiseen palkalliseen vanhempainvapaaseen, vain, jos hän pitää vapaan välittömästi raskausvapaan jälkeen, yhdenjaksoisena.

Muulla kuin synnyttävällä vanhemmalla on kuitenkin mahdollisuus pitää yhdenjaksoisuusvaatimuksesta poiketen palkallista vanhempainvapaata lapsen syntymän yhteydessä yhdenjaksoisesti ja loput palkallisesta vanhempainvapaasta myöhemmin yhdenjaksoisesti.

Adoptiovanhemmilla on kuitenkin mahdollisuus pitää yhdenjaksoisuusvaatimuksesta poiketen palkallista vanhempainvapaata lapsen adoption yhteydessä yhdenjaksoisesti ja loput palkallisesta vanhempainvapaasta myöhemmin yhdenjaksoisesti.

KVTES V luku 8 § Vanhempainvapaa (uudet määräykset), 1-3 mom.

Soveltamisohje 1-3 mom.

- Jos perheeseen syntyy tai adoptoidaan yksi lapsi, vanhemmat voivat pitää vanhempainvapaata samanaikaisesti yhteensä 18 arkipäivää.
- Jos perheeseen syntyy tai adoptoidaan samalla kerralla useampi lapsi, vanhemmat voivat olla yhtä aikaa vanhempainvapaalla sairausvakuutuslain 9 luvun 8 §:n 3 momentissa määrätyn ajan (viittausmääräys), josta palkallisen vanhempainvapaan osuus määräytyy tämän luvun 8 §:n 1 momentin mukaisesti.

Esimerkki: Vanhempainvapaan palkka (uudet määräykset)

Ks. Yleiskirje 5/22
Liite 4

Raskaana oleva työntekijä on hakenut raskausvapaata 3.10.2022-18.11.2022 väliselle ajalle (40 arkipäivää) ja vanhempainvapaata ajalle 19.11.2022-31.3.2023 (110 arkipäivää).

Työntekijä täyttää KVTES V luvun 7 §:n palkallisen raskausvapaan edellytykset sekä KVTES V luvun 8 § palkallisen vanhempainvapaan edellytykset.

Työnantaja maksaa työntekijälle raskausvapaan palkkaa ajanjaksolta 3.10.2022-18.11.2022 (40 arkipäivää sisältävä ajanjakso) ja vanhempainvapaan palkkaa ajanjaksolta 19.11.-28.12.2022 (32 arkipäivää sisältävä ajanjakso).

Molemmat ajanjaksot sisältävät sunnuntait ja arkipyhät.

Raskausvapaan palkka
ajanjaksolta 3.10-18.11

Vanhempainvapaan palkka
ajanjaksolta 19.11-28.12

Palkaton
vanhempainvapaa 29.12 →

Esimerkki 1: Vanhempainvapaan palkka (uudet määräykset)

Työntekijä on hakenut vanhempainvapaata ajalle
3.10.2022-31.12.2022.

Työntekijä täyttää palkalliselle vanhempainvapaalle
KVTES V luvun 8 §:ssä asetetut ehdot.

Työntekijälle maksetaan hänen varsinainen palkkansa
ajalta 3.10.2022-9.11.2022 (sisältää 32 arkipäivää), jonka
jälkeen vanhempainvapaa on palkatonta.

Palkallinen vanhempainvapaa
3.10-9.11

Palkaton vanhempainvapaa
10.11-31.12

Esimerkki 2: Vanhempainvapaan palkka (uudet määräykset)

Ks. Yleiskirje 5/22
Liite 4

Perheelle syntyy lapsi 3.10.2022. Työntekijä, joka on lapsen vanhempi, mutta ei ole synnyttänyt lasta, haluaa pitää vanhempainvapaata yhtäaikaisesti lapsen synnyttäneen vanhemman kanssa lapsen syntymän yhteydessä 18 arkipäivää.

Työntekijä hakee vanhempainvapaata ajalle 4.10.2022-24.10.2022.

Työntekijä täyttää KVTES V luvun 8 §:n edellytykset, joten työnantaja maksaa hänelle palkkaa vanhempainvapaan ajalta 4.10.2022-24.10.2022 (18 arkipäivää sis. ajanjakso).

Työntekijälle jää oikeus pitää palkallista vanhempainvapaata 14 arkipäivää, jonka työntekijä pitää myöhemmin yhtäjaksoisesti.

3.10

Palkallinen vanhempainvapaa
4.10-24.10
(ajanjakso, joka sisältää 18 arkipäivää)

Töissä
ajalla 25.10-xxxx

Palkallinen vanhempainvapaa
ajanjaksolta, joka sisältää 14
arkipäivää

Osittainen vanhempainvapaa (uudet määräykset)

KVTES V luku **8 § 3 momentti soveltamisohje:**

Osittaisella vanhempainvapaalla (työsopimuslaki 4 luku 2 a §, viittausmääräys) olevan palvelussuhteen ehdot ja työaika määräytyvät kuten osa-aikatyötä tekevällä.

Osittaisella vanhempainvapaalla tehty osa-aikatyö katkaisee 8 §:n mukaisen palkallisen vanhempainvapaan yhdenjaksoisuuden.

Esimerkki: Osittainen vanhempainvapaa (uudet määräykset)

Ks. Yleiskirje 5/22
Liite 4

Työntekijä, joka on lapsen vanhempi, mutta ei ole synnyttänyt lasta, hakee vanhempainvapaata ajalle 3.10.2022-31.12.2022. Lisäksi työnantaja ja työntekijä sopivat osittaisesta vanhempainvapaasta ajalla 1.1.2023-30.6.2023.

Työntekijä täyttää KVTES V luvun 8 §:n edellytykset.

Työnantaja maksaa työntekijälle KVTES V luvun 8 §:n perusteella palkkaa vanhempainvapaan ajalta 3.10.2022-9.11.2022 (32 ensimmäistä arkipäivää sisältävä ajanjakso).

Tämän jälkeen vanhempainvapaa on palkaton ajalla 10.11-31.12.2022.

Työntekijä saa osa-aikatyön palkkaa ajalta 1.1.2023-30.6.2023.

Palkallinen vanhempainvapaa
3.10-9.11

Palkaton
vanhempainvapaa
10.11-31.12

Osittainen vanhempainvapaa =
osa-aikatyö
1.1.-30.6

KT

Kiitos!

kt.fi

KVTES@kt.fi